

2687-5640

PREMIUM E-JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Yıl / Year : 2021
Cilt / Volume : 5
Sayı / Issue : 15
ss / pp : 337 -351

<http://dx.doi.org/pejoss.2149>
Araştırma Makalesi / Research Article
Makale Geliş / Received : 10.07.2021
Yayınlama / Published : 31.08.2021

Öğr. Gör. Dr. Özge KOCAKULA

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sultanhisar Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Programı,
Aydın/Türkiye, ozgekocakula@adu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-2345-6789>

HİSTERİK Mİ OBSESİF Mİ? YEREL YÖNETİMLERDE POLİTİK CİNSİYETİN PSİKANALİZİ: TOPUKLU EFE ÖRNEĞİ

Özet

Politik alanın içindeki cinsiyet dağılımları ve eşitsizlikleri konusu alanyazında kendisine hacimli bir yer edinmiştir. Bu çalışmada cinsiyet dağılımları ve eşitsizliklerinin ötesinde, cinsiyetli bedenlerin mevcut hali ile politik alandaki tezahürleri cinsel kimlik ve cinsiyet rolleri içerisinde kavranmaya çalışılmıştır. Araştırmada önerilen politik cinsiyet kavramı üzerinden, kadın ve erkek aktörler yerine histerik ve obsesif özne konumları tartışmaya açılmaktadır. Cinsiyet, cinsel kimlik ve cinsiyet rolleri kavramlarının politik alan ile olan ilişkisi Lacancı psikanalitik kuramın arka planından sorunsallaştırılmaktadır. Cinsiyet rollerinin politik alan ile etkileşimindeki fenomenolojiyi kavrayabilmek üzere, Türkiye’de seçilmiş üç Büyükşehir Belediye Başkanından biri olan Aydın Büyükşehir Belediye Başkanı Özlem Çerçioğlu ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Çerçioğlu’na ulusal ve yerel takipçiler tarafından verilen ‘topuklu efe’ unvanının içerisinde hem eril hem dişil göndermeler bulunması bakımından örneklem seçiminde rol oynamıştır. Yüz yüze görüşmeden elde edilen veriler, Lacancı Söylem Analizi Yaklaşımı içerisinde değerlendirilmiştir. Araştırmanın temel önermelerinden birisi, siyasetin bedene ilişkin gerçekliğe yer vermediği; bu nedenle politik sahnede cinsiyetin heteroseksüel matrisin dışında yeni kavramlar ile düşünülmesi gerekliliğidir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Kadın, Lacancı Söylem Analizi, Temsil, Politika, Psikanaliz.

HYSTERICAL OR OBSESSIVE? PSYCHOANALYSIS OF POLITICAL GENDER IN LOCAL GOVERNMENTS: THE CASE OF ‘HEELED EFE’

Abstract

The subject of gender distributions and inequalities in the political field has gained prominence in the literature. In this study, beyond gender distributions and inequalities, the current state of gendered bodies and their manifestations in the political arena have been tried to be comprehended within the context of sexual identity and gender roles. Through the concept of political gender proposed in this research, hysterical and obsessive subject positions are discussed instead of male and female actors. The relationship of the concepts of gender, sexual identity and gender roles with the political field is problematized from the background of Lacanian psychoanalytic theory. In order to understand the phenomenology in the interaction of gender roles with the political sphere, a face-to-face interview was held with Aydın Metropolitan Mayor Özlem Çerçioğlu, one of the three elected Mayors in Turkey. The title of ‘heeled efe’ given to Çerçioğlu by national and local followers played a role in selecting the sample in terms of having both masculine and feminine references. The data

obtained from the face-to-face interview were evaluated within the Lacanian Discourse Analysis Approach. One of the main propositions of the research is that politics does not include the reality of the body; therefore, it is necessary to consider gender in the political scene with new conceptions outside of the heterosexual matrix.

Keywords: Gender, Women, Lacanian Discourse Analysis, Representation, Politics, Psychoanalysis

1. Giriş

Cinsiyet kimliğinin politik bir kategoriye dönüşmesi ile ilgili tarihi sosyal-yaşar insanlık formunun ortaya çıkışı kadar geriye götürmek mümkündür. Bugün örgütlerde merkezi kavram olarak işaret edilen iş bölümünün, ilk olarak, cinsiyet temelinde gerçekleşmesi ve buradan itibaren, cinsiyet rollerinin yaşam pratiklerinin içinde belirgin hale gelmesi, cinsiyet sorunsalının köklü geçmişi hakkında ipuçları sunmaktadır. Yönetim pratiklerinin içinde cinsiyet ve temsil sorunsalları, siyaset biliminin en temel eserlerinden biri kabul edilen 1500’lü yıllarda Machievelli’nin kaleme aldığı *Prens* isimli eserde, *virtus* ile *fortuna* (erkeksi ve kadınsı) dikotomisi ile karşımıza çıkmıştır. Bunun da öncesinde, Platon’un *Devlet* isimli eserinde, “Devletin yönetiminde kadının kadın olduğu için, erkeğin de erkek olduğu için daha iyi yapacağı iş yoktur. Yaradılıştan her iki cinste de aynı güçler vardır, kadın da erkek gibi bütün işleri görebilir” (Platon, 1999: 130) ifadelerinin yer alması, yönetimde cinsiyet ve temsil sorunlarının Antik Yunan’dan itibaren üzerinde durulduğunu göstermektedir.

Günümüzde dünya genelindeki akademik yazında ve siyasal pratiklerde güncelliğini korumakta olan cinsiyet ve temsil sorunsalı, insanlık tarihi içerisinde kat edilmiş olan mesafeye rağmen çözümlenebilmiş değildir. Birleşmiş Milletler Gelişim Programı’nın istatistikleri, günümüzde yalnızca ataerkil olarak nitelendirilebilecek toplumlarda değil aksine dünya genelinde gelişmiş olarak nitelendirilen toplumların tamamında; kadının kamusal alandaki varlığının gün geçtikçe ivme kaybettiği ve buna bağlı olarak demokratikleşme düzeyinde genel bir düşüş yaşanmakta olduğuna işaret etmektedir (Bkz. IDEA, 2017). Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)’nin yayınlamış olduğu *Daha Güçlü Politik Partiler İçin Kadının Güçlendirilmesi: Kadının Politik Katılımını Teşvik Rehberi* başlıklı çalışmada, politik ve yasal öncelikleri tayin eden yönetim yapılarında kadının yetersiz temsil edilmiş bir pozisyonda kaldığının altı çizilmektedir (Chaban vd., 2017: 7). Jalalzai (2010: 132), 1974-2008 yılları arasında dünya genelinde yönetsel pozisyonlarda bulunan kadınlar üzerinde yaptığı araştırmada, güçlü kadın liderlere oldukça ender rastlandığını, bu liderlerin ise güçlerini genellikle aralarında aile bağları bulunan erkek liderlerden aldıklarını vurgulamaktadır.

Dünya üzerindeki farklı coğrafyalarda, kadına ilişkin siyasi temsil sorununun farklı tezahürlerini görmek mümkündür. Örneğin Tayvan’da ilk kez 2016 yılında bir kadın seçimlerde Başkan olabilmüş ve Tayvan toplumu tarafından bu olay tarihsel bir an olarak kayda geçmiştir (Tseng, 2018: 85). Benzer şekilde Şili tarihinde 2006 yılındaki seçimlerde Michelle Bachellet ilk kadın başkan olmuş ve bu yalnızca kendi ülkesinde değil Latin Amerika’nın tamamında büyük yankı uyandırmıştır (Tobar, 2008: 509). Bunun en çarpıcı örneklerinden biri, ‘özgürlükler ülkesi’ olarak konumlandırılan Amerika Birleşik Devletleri’nde, Hilary Rodham Clinton’ın 2008’de başkan olarak gelmesine kadar geçen süreçte ABD’nin hiç kadın başkanının olmamış olduğu gerçeğidir (bkz. Jalalzai ve Krook, 2010). Altındal (2009: 365) bu durumu ‘siyasette ‘erk’i elde edemeyen dublör kadın tiplmesi’ olarak nitelendirmektedir.

Dünya genelinde kadın kategorisinin siyasi temsilindeki tarihsel ivme kaybı ve aktüel politik pratiklerden hareketle, bu çalışma cinsiyet meselesini farklı bir açıdan ele almanın imkanlarını araştırmaktadır. *Kadın kategorisinin politik pratikler içindeki temsilinde karşılaşılan*

başarısızlığın, ana akım cinsiyet kategorilerinin kendini temsil etmedeki başarısızlığı ile açıklanıp açıklanamayacağı sorusundan hareketle, araştırmada cinsiyet olgusu, başlı başına bir temsil kuramı sayılabilecek Lacancı psikanaliz ile ele alınmaktadır. Bundan dolayı çalışmanın ilk kısmı, Lacancı psikanalitik kuramın içerisinden cinsiyet olgusunu kavramsallaştırmakta ve cinsiyeti kadın ve erkek kategorileri yerine *histerik ve obsesif özne oluşumları* olarak ele almaktadır. Bugüne dek cinsiyetin siyasal alanda kuruluşu ile ilgili oldukça kapsamlı bir literatür bulunmasına karşın (Childs, 2006; Childs ve Krook, 2006; Inglehart ve Norris, 2003; Kenny, 2007; Kenny ve Verge, 2016; Krook, 2010; Lovenduski, 2001); bu çalışmalarda cinsiyet kategorilerinin anaakım yazında olduğu üzere kadın(sı)lık, erkek(sı)lık ya da eleştirel kuram temelinde yapılan çalışmalarda olduğu gibi heteroseksüel matrisin dışındaki konumlanan cinsiyet kategorileri olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmada cinsiyetin histerik ve obsesif özne oluşumları olarak ele alınması literatürde bir ilk olacağından, yeni bir perspektif açarak alana katkı sunması beklenmektedir.

Araştırma içerisinde cevap aranan bir diğer soru, *cinsiyetin mekânsal formlarının olup olamayacağıdır*. İçinde yaşadığımız mekân olan bedenden başlayarak, kentler, haneler, okullar, politik sahne; kısacası hayatımızın içerisinde yer alan bütün toplumsal olguları mekân olarak kavrayan bu çalışmada “yerel düzeydeki aktörlerin yönetime yönelik siyasi etkinlik ve etkileşimleri anlamına gelen” (Şahnagil, 2018: 271) yerel yönetimler üzerinden, cinsiyet olgusu, çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturan Lacancı psikanaliz ile değerlendirilmektedir.

Yerel yönetimlerde kadın temsiline varlığı/yokluğu sorunu her ne kadar gelişmekte olan ülkelere has olarak görülmekteyse de kadın temsilcilerin yokluğu sorununu (bkz. Rosenbluth, Kalla, Down, 2015: 34) dünya genelinde yaygın bir sorun olarak görülmektedir. Söz gelimi, 2018 yılında Amsterdam tarihinde ilk defa belediye başkanlığı görevine bir kadın temsilci seçilmesinin, ülkenin genelinde tartışmalı bir gündem maddesi olarak yerini alması (bkz. bbc.com) kadın ve temsil sorunlarının güncelliği ve yaygınlığı hakkında önemli bir ipucu sunmaktadır. Buradan hareketle çalışmanın ikinci bölümünde, Türkiye’de yapılmış son yerel seçimler olan 2014 yerel seçimlerinde, belediye başkanlığına seçilen üç kadın temsilciden biri olan Aydın Büyükşehir Belediye Başkanı Özlem Çerçioğlu ile gerçekleştirdiğimiz yüz yüze görüşmeden elde edilen bulgular, psikanalitik kuramın içerisinden değerlendirilerek literatüre yeni bir perspektif kazandırılması amaçlanmıştır. İzleyen bölümlerde örneklem seçimi ve ulaşılan bulgular paylaşılacak olup; son bölümde ulaşılan bulgulardan yola çıkarak bu araştırmanın literatüre temel katkılarından birisi olması beklenen ‘politik cinsiyet’ kategorisi üzerinde durulacaktır.

2. Lacancı Psikanaliz Perspektifinden Cinsiyet ve Temsil

Freud’un 1905’te yayınlanan *Cinseyet Üzerine Üç Deneme* başlıklı çalışması, psikanalitik kuramda cinsiyet olgusunu tartışmaya açan ilk çalışma olarak karşımıza çıkar. Bu çalışmasında Freud cinsiyetlenme sürecini bireyin boylamsal tarihini dikkate alarak alışlagelmiş kalıpların dışına taşır ve cinsel farkın kurulumuna yönelik bakış açımızı radikal anlamda başkalaştırır. Anaakım yazında biyolojik cinsiyet (*sex*) ile toplumsal cinsiyet (*gender*) ayrımı hala kabul gören ayrımlar olarak karşımıza çıkarken Freud, cinsiyet(lenmen)in biyolojik gerçeklik ile rabitasını gevşeterek daha o yıllarda cinsel farkın yalnızca toplumsal olanla ilişkili olabileceğini dile getirir.

Cinsel farkın inşasını üç aşamalı bir süreç olarak ele alan Freud, cinsiyetlenme evrelerini toplumsal pozisyonların birey tarafından bilinçdışı bir yolla üstlenilmesi olarak görmektedir. Henüz toplumsal dilin edinilmediği erken çocukluk döneminde, cinsel farkın ayırında olunmadığı bulgusunu sunması (Freud, 2009: 78), Freud’un cinsiyet olgusunu biyolojik olanla

ilişkisizliği içerisinde ele aldığını göstermektedir. Cinsel farkın kurulmasındaki ilk aşama, genital öncesi dönemde özne/nesne ayrımını; bir sonraki aşama etkinlik/edilgenlik ayrımını ve son aşama erilimsi/dışilimsi ayrımını doğuran pozisyonların üstlenilmesidir (Lesourd, 2018: 67). Bu toplumsal pozisyonların üstlenilerek cinsel kimliğin kazanılmasını Freud *Dürtü Kuramı* çerçevesinde ele almaktadır.

Freud'un kuramını yeniden okuyarak ortaya özgün bir psikanalitik kuram çıkarmış olan Jaques Lacan, psikanalizi, klinik pratiğin dışında disiplinlerarası bilimsel bir analiz yöntemi olarak işlevsel hale dönüştürmüştür. Cinsiyet ve cinsel farkın oluşumunu Freud'a paralel bir biçimde ele alan Lacan, cinsiyetli bir varlık olmaktan ileri gelen cinselliğin özne tarafından bastırılan, yani bilinçdışı kurulan tek unsur olduğunu ifade eder (Lacan 2013: 215). Bundan dolayı öznenin ruhsallığında erkek ya da dişi kategorileri bulunmamakla birlikte kendisini erkek ya da dişi olarak konumlandırabileceği herhangi bir unsur da bulunmamaktadır (Lacan 2013: 216). Dolayısıyla Lacancı psikanalizde cinsel fark, kadın ya da erkek kategorisi şeklinde adlandırılmaz; cinsel farklılığın gerçekleştiği yer olan bilinçdışı düzeyinde ve özne oluşumları olarak ele alınır. Bundan dolayı psikanalizin cinsiyet olgusunu kavrayışı gerek feminist sosyolojik analizlerin gerek biyolojik kabulden hareket edip anatomiyi kader gören işlevselci paradigmanın gerekse özneyi tamamen pasif bir konuma yerleştiren toplumsal inşacı paradigmanın ötesinde konumlanmaktadır (Rose, 2010: 19).

Lacan (2013: 215-216), öznenin oluşumunu açıklayan topolojide, öznenin cinselliğini Öteki'den öğrendiği ve bu cinselliğin erkek ya da dişi kategorilerinin ötesinde kurulduğunu ifade etmektedir. Psikanalizde *Fallusun dolaşım dışılığı* (Castenet, 2017: 53) olarak okunan yapısal nevroz kategorisinin altındaki farklı kategoriler, farklı özne konumlarına karşılık düşmektedir. Fallus, her bir özne açısından biricik olan ve öznenin toplumsal düzlemde tamlık, bütünlük, güç ve otorite atfettiği herhangi bir toplumsal konum (statü), varolmanın bir hali, ideoloji ya da toplum benzeri soyut bir kavram veya somut kişi(ler) olabilmektedir. Nevrotik için Fallus, ona sahip olmak ile Fallus olmak arzuları arasında salınımdadır. Nihayetinde, insan dişi ya da erkek olsun, fallus olmadığı keşfinden yola çıkarak ona sahip olmak ya da sahip olmamayı kabul eder (Castenet, 2017: 55).

Freud, nevroz kategorisinin altında işleyen bastırılan ve önüne set çekilen olayların cinsel yaşamla sınırlandırılmayacağını söylemekle beraber (Freud, 2013: 204); nevrozları cinsel metabolizmadaki sapmaların bir sonucu olarak görmekten kendimizi alamayacağımızı (Freud, 2013: 207) zira bastırılmış bilinçdışı içerikte her şeyden önce cinselliğin dışlanmış isteklerinin bulunduğunu (Freud, 2013: 196) ifade etmektedir.

Görüldüğü gibi Freud nevrozu doyum arayan cinsel enerjilerin önlerine set çekilmesi neticesinde, doyuma cinsel olmayan yollardan ya da fantezi gibi dolaylı rotalar üzerinden ulaşan bir mekanizma olarak tarif etmektedir. Psikanalizin bireyin öznel alanının ötesine uzanarak, öznelerarası boyutta işlev gösteren bir nitelik taşıması, Lacan'ın, yukarıda yer verilen Freud'un *Dürtü Kuramı*'nı yeniden okurken; gerçek, imgesel ve sembolik düzlemler olarak tanımladığı düzlemlerden oluşan topolojik bir alana yerleştirmesiyle yakından ilişkilidir.

Gerçek düzlemi, dil edinimi öncesindeki öznenin konumudur. Bu düzlemde söz konusu olan, öznenin bedenine yönelik biyolojik ihtiyaçlarıdır. İmgesel (hayali) düzlem, bedensel ihtiyaçların ötesine geçerek Öteki'lerden (ilksel olarak bakım veren ebeveynlerden) talep etmeye başladığımız düzlemdir. Öznenin bir talepte bulunabilmesinin öncülü, ortada talep edilecek bir şeyin olması, diğer bir anlatımla, öznenin eksik olması ve bu gerçeğiyle yüzleşmesidir. Sembolik düzlem ise öznenin, dil alanına girmesini ifade eder. Dilin alanı toplumsal yasanın alanıdır ve toplumsal yasa, bedensel hazlar ve beden üzerinden sağlanan

cinsel doyuma set çekmesi yoluyla fanteziyi kurar. Lacan'ın *Baba'nın Adı* olarak kavramsallaştırdığı dilin yasasına tabi olan her bireyin cinsiyeti, dilin ve kültürün dolayım özelliğinden ötürü biyolojik gerçeklikten bağımsız olarak, fantezi düzleminde kurulmaktadır.

Sembolik alan, aynı zamanda temsilin alanıdır. Temsil ise doğası gereği kendi gerçeğinden farklı bir gerçeğe işaret ettiği sürece temsil olma özelliği kazanmaktadır (Lacan, 2013: 166, 210). Bu noktada toplumsal düzlem içindeki bütün cinsel kimlikler, bedensel gerçekliğinden bağımsız olarak bedensel gerçekliğin üzerinde bir temsile işaret etmektedir. Lacan'a göre (2013: 211) cinsiyet tamamen *dilbilgiseldir*. Nevroz kategorisi altında karşımıza *Histerik* ve *Obsesif* olarak çıkan bu temel özne konumlarına bu bölümde değinilecektir.

2.1. Histerik ve Obsesif Özne Konumları

Temel fantazinin kurulumunda, öznenin gerçek düzleminden imgesel ve sembolik düzlemlere geçişi rol oynamaktadır. Geçiş sürecinde özne, kendisi ile bir ve bütün olarak algıladığı bakım veren *Öteki*'nin (çoğunlukla anne) (Lacan, 2013: 232) bedeninden koparak ayrılmaktadır. Bu ayrılık anı ve sonrasında, kendinden eksilen *Öteki*'yi ve bu eksilmeyi anlamlandırma biçimi, öznenin temel fantazisini ve böylelikle özne oluşumlarını belirlemektedir. Bu ayrılığın üstesinden *Öteki*'nde eksik olan nesnenin yerini alarak gelmeye çabalayan özne konumu histerik; *Öteki*'nin varlığını tanımayı reddeden özne konumu obsesif olarak karşımıza çıkmaktadır (Fink, 2016: 170-200).

Histerik, *Öteki*'deki eksikliği kendi eksikliği olarak görür ve eksikğin yerini doldurmaya çabalar. *Öteki*, özne tarafından bir efendi figürü olarak algılanır. Anne ile ayrılma sürecinde özne, çocuğu olmadan annesinin anne olarak tam olmadığını hisseder ve kendisini, anneyi bütün ya da tam yapacak bir nesne olarak inşa eder (Lacan, 2013: 227). Bundan dolayı histeride ayrılmanın üstesinden *Öteki*'ni tamamlama yoluyla gelinmeye çalışılır. Nesne yerine geçtiği için, histeriğin temel fantezi formülü $[a \diamond A]$ 'dır (Fink, 2016: 182). Bu formülde *Öteki*'nin üzeri çizilidir, çünkü özne onu tam olmayan, eksikli yapıda görmektedir. Eksikğin yerine geçecek nesne olarak kendini sunması bu nedenledir. Bir taraftan *Öteki*'ndeki eksikğin yerini doldurmak vaadiyle, *Öteki*'nin arzulanabileceği bir nesne olarak kendini sunan özne, diğer taraftan *Öteki*'nin kendisinin istediği zamanda ve şekilde arzulanmasını isteyerek aslında *Öteki*'nin arzusunun tatmin edilmeden kalmasını garanti altına almaya çalışır (Lacan, 2013: 227). Çünkü bu ilişkide histeriğin fantezisi kendisini arzulan, her daim ihtiyaç duyulan bir arzu nedeni olarak konumlar; *Öteki*'ni eksikli, arzulanayan özne olarak konumlamaktadır. Neticede histeride arzu, doyurulmamış arzudur; histerik ise doyurulmamış bir arzu için arzu duyan öznedir. Özdeşleşme ve yabancılaşma süreçleri bakımından konuşacak olursak, histeriğin özdeşleştiği şey, *Öteki*'nin arzusudur (Lacan, 2013: 227).

Obsesyonda ise özne kendisini bütün ve tam hissettiği için, öznenin göstereninin buradan itibaren üzeri çizili değildir (*S*). Bunun yapısal sürecinde rol oynayan temel faktör, ayrılma sürecinde öznenin kaybı kendi üzerine almamasıdır; ayrılmanın üstesinden öznenin tamamlanması yoluyla gelinmeye çalışılır. Bundan dolayı fantezi düzleminde obsesyon formülü $[S \diamond a]$ (Fink, 2016: 184) olarak değişmiştir. Formülde öznenin kendisini konumlandırma biçiminin artık *Öteki*'nin referansında olmadığı görülmektedir. Obsesifin konumundan *Öteki*, özne açısından nesneleşmiştir. *Öteki*'nin yerine fantezi düzleminde yerine geçen şey nesne a'nın araçlarıdır; bundan dolayı hiçbir nesne obsesif açısından vazgeçilmez değildir, her birinin yeri bir *öteki* nesne ile doldurulabilir. Obsesif özne konumlanmasında, tüm güçlü, kimseye ihtiyaç duymayan, her şeyi kendi başına yapabilen bir sahne ile karşılaşmamız, yapısal olarak nesneleştirdiği *öteki*den bağımsızlığını kazanma uğraşı olarak görülmektedir. *Öteki*'nden bağımsızlaşmak, sosyal bir varlık olmamız ve *Öteki*'nin dilini konuşmamız göz önünde bulundurulduğunda obsesif özne açısından arzusunun imkansızlığını

göstermektedir ki bundan dolayı obsesyonda arzu imkânsız olarak değerlendirilmektedir (Lacan, 2013: 162).

Genel itibarıyla geleneksel cinsiyet tanımlamaları açısından histerikle ilişkilendirilen taraf kadın; obsesif ile ilişkilendirilen taraf erkek olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak Fink (2016: 200) kadın obsesifler kadar erkek histerikler olduğunu söyleyerek bir bakıma histerik ve obsesif özne konumlarını geleneksel cinsiyet tanımlamalarından bağımsız ele almamızın gerekliliğine işaret etmektedir. Histeri ve obsesifte özne konumları nesne ile ilişkilendirilme biçimlerine (eksik nesnenin yerini doldurma/eksik nesneyi reddetme) ilave olarak nesne ile özdeşleşme biçimlerine de bağlı olarak belirlenmektedir. Fink, Lacan'ın (XX. Seminer, 79) histeri formülasyonundan¹ yola çıkarak histerinin özdeşleşmesini 'Öteki'nin arzusuyla özdeşleşme hattından ele almaktadır. Buna göre, histerik, erkeği oluşturur ve erkeğin rolünü oynar. Erkeğin arzusunu/eksiğini ortaya çıkararak erkeği olduğu şey yapar; aynı zamanda erkeğin yerini gasp eder ya da onun için onun rolünü oynar (Fink, 2016: 188). Freud (2014), her nevrotiğin belirli açılardan daima hem eril hem dişil ebeveynle özdeşleştiğini ifade etmektedir. Bundan dolayı bütün nevrotikler için temel varlık sorusu 'Bir kadın mıyım yoksa bir erkek mi?' şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Obsesif ise Öteki'nin varlığını ve arzusunu yok saydığından, nevrotiklerin tamamı için geçerli olan bu soru, obsesif özne yapılanmasında baskınlığını yitirmektedir. Ötekini reddederek kurulmuş olan obsesif özne, görünürde Ötekinin varlığında erimiş olsa da bu kabullenme (*submission*) ya da kendinden vazgeçme (*renunciation*) eylemleri sadece görünümde, yani *gönülsüzce* yapıldığı belirtilir (Fink, 1997: 172; Atmaca, 2017: 16). Ötekini reddeden, kendini bölünmemiş bir bütün olarak kuran bu özne, Öteki'nin varlığında kendi arzu ve isteklerini kontrol ederek, kendini yok eder, eritir ve Öteki'nin kurallarına tabi olur (Atmaca, 2017: 16) başka bir ifade ile 'kendi sırası gelene kadar ölü taklidi yapar' (Fink, 1997: 131).

3. Yerel Yönetim Pratiklerinde Cinsiyetin Psikanalizi

Türkiye'de 2014 yılında son yapılan yerel seçimlerde, Aydın, Gaziantep ve Diyarbakır olmak üzere yalnızca üç büyükşehirde belediye başkanı olarak kadın temsilciler görev alırken, daha önceki yerel seçimlerin (2009, 2004, 1999 ...) hiçbirinde kadın temsilcilere büyükşehir ölçeğinde rastlanmamıştır (bkz. Bayraktar, 2017). İstatistikler (bkz.worldbak.org; kader.org.tr; tesev.org.tr) dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların politik temsilde yer almadığını söylerken; toplumsal cinsiyet boyutundan bakan çalışmalar, kadına yüklenmiş olan ailenin ve çocukların bakımının üstlenilmesi, ev işleri gibi artı değer olarak görülmeyen işlerin de kadının üzerine kaydedilmesiyle kadının politik olarak başarılı olup olamayacağının sorgulanmasına dönüşmüştür.

The World Bank tarafından politik arenada yer alan kadın ve erkek katılımcılarla yürütülmüş dünya ölçeğindeki ilk ampirik çalışmada (Rosenbluth vd., 2015: 34), ailenin varlığını politik başarının önünde engel olarak gören erkek katılımcıların oranının kadın katılımcılara göre iki katı olduğu ortaya konulmuştur. Söz konusu istatistiği ilginç yapan nokta, kadın katılımcıların politik kimlikleriyle ilgili ailelerinden herhangi bir destek görmemiş olduklarını ifade etmiş olmalarıdır. Toplumsal cinsiyet rolleri temelinde kadın politikacıların durumunu ortaya koymaya çabalayan araştırma sonuç itibarıyla, kadın temsilcilerin medya, parti liderleri, seçmenler ve meslektaşlarının belirlediği politikaların çizdiği sınırlar nedeniyle, seçilseler dahi cinsiyet rollerinin belirlediği dar bir bant içerisinde hareket etmek durumunda olduklarını söylemektedir (Rosenbluth vd., 2015: 34). Sınırları çizen ve bu anlamda politik yasaları belirleyen aktörlerin erkek olması, kadın temsilcilerin uyması gereken bu sınırların da eril cinsiyetlendirilmiş sınırlar olup olmadığını sorgulamayı gerektirmektedir.

¹ *L'hystérique fait l'homme* (Erkeği yapan/oluşturan histeriktir) (Fink, 2016: 188).

Bu çalışmada ortaya konulmuş olan araştırma soruları çerçevesinde, son yerel seçimlerde seçilmiş olan üç kadın politik temsilciden biri olan Aydın Büyükşehir Belediye Başkanı Özlem Çerçioğlu örneği üzerinden, politik arenada cinsiyet sorunsalı histerik ve obsesif özne oluşumları çerçevesinden ele alınmıştır. Lacancı Söylem Analizi yaklaşımıyla Çerçioğlu ile yapılan yüz yüze görüşme analiz edilerek, araştırma sorularına yanıt aranmıştır. Bu bölümde, araştırma tasarımı ve yönetimi kapsamında Lacancı Söylem Analizi yaklaşımı ana hatlarıyla tanıtılmış ve izleyen kısımlarda analiz sonuçları paylaşılmıştır.

3.1. Araştırma Tasarımı ve Yöntemi

Araştırma tasarımının oluşturulmasında Parker (2010)'ın röportaj transkriptlerinin araştırılması yoluyla, Lacancı teoriden türetilen kavramsal öğelerin analitik amaçlar için nasıl kullanılabileceğini gösterdiği Lacancı Söylem Analizi Yaklaşımı kullanılmıştır. Parker (2005a: 88)'a göre söylem analizi; öznenin ve dünyanın güçlü imgeleri olan, özneyi kuran bir unsur olarak konuşma dilinin toplumda nasıl dolaştığı tarafından belirlenir. Bu yaklaşımda, geleneksel söylem analizinde olduğu gibi dilin, altta yatan olguları ortaya çıkardığı görüşü paylaşılmamaktadır. Söylemin tek bir öznel gerçekliğe işaret ettiği görüşü yerine; söylemin içinden mikro ve makro analizlerle araştırmacının odaklandığı konuya göre birçok farklı kategoride sonuç ortaya çıkarılabileceği görüşü savunulmaktadır. Diğer taraftan Parker (1998: 8), geleneksel söylem analizinin, söylemin çeşitliliğine odaklanması nedeniyle politik açıdan sınırlı sonuçlar üretme kapasitesinin altını çizmektedir. Lacancı Söylem Analizi yaklaşımında, söylemin çeşitliliği yerine çelişkilerine odaklanılmaktadır.

Parker (2005b: 178), Lacancı Söylem Analizinin bir metottan ziyade kapsamlı teorik altyapıya dayalı bir metodoloji olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtir. Bunun nedenini ise, söylem analizinin sistematik bir analiz olan bir metoda indirgenmesi durumunda, nitel yaklaşımın orijinal görüş açısını kaybedeceği ile açıklar. Bundan dolayı Lacancı söylem analizi, normatif olmaktan çok önerisel (*suggestive*)dir (Parker, 2005b: 178). Buna göre, 'metnin psikanalitik söylemle sömürgeleştirilmesi' (Parker, 2010: 156) yerine, Lacan'ın söylem yaklaşımının 21 yönü; metnin biçimsel nitelikleri, temsilin sabitlenmesi, faillik ve niyet sorunu, metindeki bilginin rolü, dildeki konumları, perspektif açmazları ve metinsel materyalin yorumlanması başlıklarını dikkate alarak değerlendirilmektedir.

3.2. Metot

Çalışma kapsamında ele aldığımız araştırma soruları ve araştırmamızın kavramsal çerçevesi düşünüldüğünde, nicel araştırma kültüründe olduğu gibi 'nedenlerin sonuca ilişkin ortalama etkisi' yerine; cevapları birden çok farklı etkenin birleşerek sonuca neden olduğu, yani 'çoklu birleşik nedenselliği' gösterdiği' (Söyler, 2020: 109) nitel araştırma metodolojisi kullanılmıştır.

Araştırmamızın evreni Türkiye Cumhuriyeti'nde aktif görevde olan kadın büyükşehir belediye başkanlarıdır. Araştırmada ele alınan vakanın belirlenmesinde nitel araştırmalarda kullanılması uygun olan 'amaçsal örnekleme' yöntemi (Bannister vd., 1995: 12) kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde, spesifik karakteristik ya da deneyimlere sahip olan tek bir vakaya odaklanılmaktadır (Hasmam vd., 2016: 387). Araştırmamızın sorunsalı göz önünde bulundurularak hem eril hem dişil göndermeleri içinde barındıran bir lakap ile anılmasından dolayı, Aydın Büyükşehir Belediye Başkanı Özlem Çerçioğlu'nun araştırmamızın sorusunun gerektirdiği spesifik niteliklere sahip olduğu düşünülmüştür.

Nitel analizin doğası gereği, veri toplamada bütün olasılıklar mümkün olabilmektedir (Davidson, 2009: 42). Araştırma verilerinin toplanması sürecinde yapılandırılmamış yüz yüze görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

3.2.1. Örnekleme İlişkin Arka Plan: Topuklu Efe

Yerel ve ulusal basında yer alan haber başlıklarında, Özlem Çerçioğlu isminin yanında ve/veya isminin yerine 'topuklu efe' unvanının ilişitirildiği görülmektedir. Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde 'ağabey', 'kabadayı', 'köy yiğidi' (sozluk.gov.tr, 2021) gibi karşılıkları bulunan efe kelimesinin, eril bir cinsiyete gönderme yaptığı görülmektedir. Efelik, Batı Anadolu Bölgesi'nde yetişen ve bu bölgede devletin ve yerel güçlerin haksız uygulamalarına karşı çıkmak suretiyle dağa çıkan kişilerin maceralarını anlatmada kullanılan genel bir adlandırmadır (Öztoprak, 2014: vi).

Sosyoekonomik açıdan yüksek gelirli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Çerçioğlu; 52 yaşında, evli ve iki çocuk annesidir. Politik kariyerinde belediye başkanı olarak seçilmesinin öncesinde 22. ve 23. dönemlerde milletvekilliği bulunmaktadır. İki yıllık meslek yüksekokulunda makine, resim, konstrüksiyon eğitimi almış olan Çerçioğlu'nun, yurtdışında ve yurtiçindeki sanayi kuruluşlarında çalışma deneyimine sahip olduğu görülmektedir.

3.2.2. Prosedür

Yüz yüze görüşmenin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan randevu, belediye başkanının özel kaleminden yazılı olarak talep edilmiş; randevu talep yazısı ile birlikte araştırmannın amacı, kapsamı ve yöntemi hakkında detaylı bilgileri içeren bir form gönderilerek ön bilgilendirme sağlanmıştır. Randevu talebi ile randevunun gerçekleşmesi arasında altı ay süre bulunmaktadır. Belediye başkanının yoğunluğu gerekçe gösterilerek, görüşme yirmi dakika ile sınırlandırılmıştır. Araştırma soruları kapsamında oluşturulan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilen cevaplara göre araştırma soruları görüşme esnasında yeniden gözden geçirilmiştir.

3.3. Analiz Süreci

3.3.1. Transkripsiyon

Görüşmenin başlangıcında ses kayıt cihazının kayda başlatılacağına ilişkin uyarıdan sonra, görüşme başlamıştır. Görüşmeden elde edilen 19.59 dakikalık kayıt, metne dönüştürülmüştür. Transkripsiyon bir çeviri ya da kayıtlardaki bir sesin/imagenin metne dönüştürülmesini gerektirmektedir (Davidson, 2009: 38). Bu dönüştürme sürecinde metnin mikro-analizi için alanyazında kullanılan farklı işaret sistemleri bulunmaktadır. Hazır işaret sistemlerinin yanı sıra, araştırmacıların kendi sistemlerini de oluşturduğu görülmektedir. Bu çalışmada, yorum çerçevesini kolaylaştıracağı ve söylemdeki unsurların gereksinimlerini tam olarak karşılayabileceği düşüncesiyle araştırmacının kendi işaret sistemi (Ek-1) kullanılmıştır.

3.3.2. Okuma ve Kodlama

Trankripsiyon sürecinin ardından, metin ve içinde yer alan söylemlere aşinalık kazanabilmek amacıyla metin birkaç defa okunmuştur. Lacancı Söylem Analizi çerçevesi içerisinde okunan metinde, konuşmacının hangi pozisyondan, kimin söyleminden, kime yönelik ve hangi sözcüklerle konuştuğu üzerinde odaklanılmıştır.

3.3.3. Araştırmacının Konumu

Nitel araştırmalarda, gerçekliğin sosyal olarak inşa edildiği ve dolayısıyla araştırma yapan kişinin bakış açısına, teorik ve pratik arka planına, zihinsel bilişsel ve duygusal özelliklerine bağlı olarak değişkenlik gösterebileceği kabul edilmektedir. Nitel araştırmalarda söz konusu olan araştırmacının öznelliğini ortadan kaldırmak değil, analizi hangi konunun içinden gerçekleştirdiğini belirginleştirmektir. Bu çalışmada analiz, Lacancı Psikanaliz kuramının

içinden on yılı aşkın süredir çalışan ve bu konuda bilimsel eserler üreten araştırmacının kendisi tarafından gerçekleştirilmiştir.

4. Analiz

Çalışmanın birincil düzey analizinde, 'Fallik Gösteren', 'söylemdeki boşluklar/var olmayanlar', 'söylemde 'Öteki'nin rolü' ve 'perspektif açmazları' olmak üzere dört odak noktası belirlenmiştir. Yapılan analiz neticesinde karşımıza çıkan bu odaklar Tablo 1.'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Söylemde Politik Öznenin Konumlanışına İlişkin Bulgular

Odak Noktaları	Temalar	İlgili Alıntılar
Fallik Gösteren (Büyük Öteki)	Erkek Siyasi Liderler	1-2
Söylemdeki Gedikler/ Var Olmayanlar	Türk erkeğindeki eksik oluş Kadının bağımsızlığındaki eksik oluş	3-4
Söylemde 'Öteki' ile İlişkilenme	Rol model- Halk Kent Parlamento	5
Perspektif Açmazları	Kadına yönelik pozitif ayrımcılık	6

4.1. Fallik Gösteren: Erkek Siyasi Liderler

Konuşmadaki fallik gösteren, kadınların politik arenada yeterli temsile ulaşmamasında konuşmacının işaret ettiği örtük ana nedendir. Çerçioğlu, kadınların yeterince siyasette yer almamalarının nedenini *siyasi liderlerin kadınları yeterince aday göstermemesi* şeklinde ifade etmektedir. Bu anlamda erkek siyasi liderler politik alan açısından yasa koyucudur. Yasanın uygulandığı yer ise siyasettir. Kadının yasaya kendini *kabul ettirebilmesi* için erkeğe göre daha fazla çalışması gerekmektedir. Çerçioğlu, söz konusu politik alanda yarışa geldiği zaman, yasa koyucu konumundaki erkek liderlerin *acımasızlaştığını* söyleyerek yasayı eleştirmektedir. Aynı zamanda yasanın uygulandığı yer olan siyaset de *eksiktir*.

Alıntı 1

Ç: Bir de şu var <Türkiye'de>, siyasette. Bir kadınla bir erkek eğitimi aynı olsun, bütün şartları aynı olsun kadının kendisini siyasette kabul ettirebilmesi için erkeğe göre üç katı daha fazla çalışması gerekiyor. Bir ön yargı ben hissediyorum.

Ç: (...) burada elbette burada erkeklere karşı bir negatif bir bakışım yok yani (...) ama (...) sonuçta iş (.)yarışa geldiği zaman çok acımasız olabiliyorlar erkekler (g), çok acımasız olabiliyorlar, peki biz kadınlar bunu nasıl açacağız? Onlara göre üç katı daha fazla çalışarak.

Alıntı 2

Ç: Mutlaka hiçbir parti ayrımı yapmaksızın söylüyorum liderlerin (.) mutlaka kadınlara daha fazla (.) yer vermesi gerekiyor.

A: Dünya genelinde kadın siyasetçilerin sayısındaki düşüşün nedenini neye bağlıyorsunuz?

Ç: (...) bugün dünya liderlerine baktığınız zaman da bunun (g.) aslında bunun cevabı çok net açığa çıkıyor. Keşke (.) kadın liderlerin sayısı daha fazla olsa (.)

Fakat (...) Eksiklik siyasette (.) ben görüyorum, çünkü oradan başlamalı, yani sonuçta yasaların yapıldığı yerler, işte etkili olan (...) kurumların başında olması gerekiyor kadınların diye düşünüyorum. Bugün baktığınızda kadın vali sayısı ne kadar az (.) baktığınızda kadın kaymakam sayısı ne kadar az (.) yani biraz da ülkeyi yönetenlerin dünya görüşüyle ilgili olduğunu düşünüyorum. İşte kadın rektörlerin sayısı ne kadar az. (...) yani liderler de Türkiye'yi yöneten ve dünyayı yönetenlerin tercihleri ile ilgili o da onların karakteriyle ilgili olduğunu düşünüyorum dünya görüşüyle ilgili olduğunu düşünüyorum ben.

4.2. Söylemdeki Gedikler/Var Olmayanlar

Kadının politik alandaki azlığı ile ilgili konuşmacının ifade etmekten özellikle kaçındığı unsurlar söylemdeki gedikleri diğer bir ifade ile açıkça söylenmemiş olmasıyla söylemde var olmayanları oluşturmaktadır. Erkeğin eksik oluşu ile kadının ekonomik özgürlüğünün bulunmaması, söylemdeki temel gedikler olarak karşımıza çıkmıştır. Çerçioğlu'nun söylemde bıraktığı boşluklara göre; erkeğin eksikliği kentte, evde, eşi ile olan ilişkisinde ve biyolojik varlığında bulunmaktadır. Erkek, evdeki eksiklikler konusunda bilgisizdir. *Türk erkeği yapısı* gereği eşine destek vermekte eksiktir. Biyolojik yapısındaki imkânsızlık dolayısı ile doğuramamakta dolayısı ile bir *anne gözüyle* kent yönetimine bakamamaktadır. Diğer taraftan kadının *ekonomik özgürlüğünün* var olmaması, kadının politik sahada yer alabilmesi için kadını erkeğin *desteğine* bağımlı kılmaktadır.

Alıntı 3

Ç: Mutlaka kadınların siyasete girmesi gerekiyor ama burada da şöyle bir faktör (.) devreye giriyor, kadının ekonomik özgürlüğü olması gerekiyor. Maalesef üzülmek ifade etmek istiyorum, aile birliği, eşin buna destek vermesi gerekiyor (...) Eşin de destek vermesi gerekiyor. Mesela benim eşim (...) her zaman benim yanımda oldu. İki tane oğlum var, onlar da çok büyük destek verdiler. Hani burada (.) Türk erkeğinin (.) yapısı da çok önemli olduğunu ben düşünüyorum (g.) tabi (...) ama önemli olan kadının ekonomik özgürlüğünün olması gerekiyor burada.

Alıntı 4

Ç: Çünkü siz evde bir tencerenin nasıl kaynadığını ancak kadın bilir erkek bilmez. Buzdolabında ne eksikliği kadın bilir ve kadın gider bunu çözer.

Ç: yerel yönetimlerde kadın neden başarılı oluyor biliyor musunuz? Çünkü en çok kenti kadınlar kullanıyor. Çok basit örnek vereceğim bugün gidin parka bakın genelde anneanneler babaanneler anneler parktır çocukların. Pazara çıkın, Pazar alışverişine (.) baktığınız zaman kadınların daha ağırlıklı olduğunu görüyorsunuz (...) ve kenti kadınlar kullanıyor (...) biz çalışmalarımızda (...) kadınlara daha çok (...) soru soruyoruz yani biz belediye olarak bir kere çok bilimsel çalışıyoruz anketlerle çalışıyoruz kentte ne *istediklerini* soruyoruz zaman zaman da <sandık koyarak> bunu yapıyoruz büyük projelerde onun için (.) bir kadın ben kendimden örnek vereyim. Kadın bir belediye başkanı olarak kente bazen belediye başkanı gözüyle bakıyorum, bazen kadın gözüyle bakıyorum bazen de anne gözüyle bakıyorum.

4.3. Söylemde Öteki ile İlişilenme

Çerçioğlu'nun, Büyük Öteki (fallik gösteren) ile ilişilenme biçimini siyasette yer alan kadın aktör olarak küçük ötekilere (siyasetin içinde yer almayan kadınlar) *rol model* olmak şeklinde ifade ettiği görülmektedir. Bu anlamda kendisini konumlandırma biçimi 'siyasetin içinde' yer alan olarak yasanın işlerlik kazandığı mekandır. Bu mekânın içinde olması ve burada rol model olarak yer alması, yasayı (fallik göstereni) temsil eden bir konuma oturtmaktadır. Söz konusu pozisyon Lacan (2013: 230)'ın 'temsilin temsilcisi' pozisyonudur. İçinde bulunduğu ve temsilcisi olduğu siyasi mekâna, öteki kadınları da *davet* etmekte ve mekânda konumlanma olasılıklarını göstermektedir. *Bütün kadın siyasetçilere destek olma* söylemi Öteki'nin alanında bir dayanak noktasına işaret etmektedir. Diğer taraftan Öteki'nin alanında bulunmayanlar açısından olası gerekçeler *korkmak*, *çekinmek* olarak gösterilmektedir. Bu alanda bulunan ve *siyasetin içinde* konumlanan olarak, konuşmacı Öteki ile ilişkisinde korkusuz ve çekincesiz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alıntı 5

Ç: Yani öndeki rol modellere de çok büyük iş düştüğünü düşünüyorum, bizlere, siyasetin içinde olanlara. Ben de bu noktada bütün kadın siyasetçilere destek olmaya çalışıyorum. Onlara elimden geldiği kadar tecrübelerimi anlatmaya çalışıyorum, yol göstermeye çalışıyorum. Buradaki rol modeller çok önemli. Onun için ben tüm (.) kadınlarımızı mutlaka siyasete davet ediyorum. Muhtar olabilirler, kendi mahallelerinden başlayabilirler. Aza olabilirler, meclis üyesi olabilirler, il genel meclis üyesi, belediye başkanı, milletvekili. Yani bence (.) yerel yönetimlerde muhtarlık o kadar önemli ki, ben (...) söylüyorum (.) köydeki kadınlarımıza şehirdeki kadınlarımıza (.) mutlaka adaylıklarımızı KOYUN yani korkmayın, çekinmeyin, nüfusun %50'si kadın.

4.4. Perspektif Açmazları

Söylemdeki perspektif açmazları, konuşmacının Büyük Öteki ile aynı fikirde olmadığı durumları yansıtmaktadır. Konuşmacının milletvekilliği yaptığı dönemde, *kadına yönelik pozitif ayrımcılık yasasının* çıkarılması önerisinde bulunması, kadına yönelik kendi bakış açısını yansıtmaktadır. Bu öneriyi sunduğu parlamentodaki erkek siyasi liderler, konuşmacının bakış açısının tam zıddında yer alarak öneriyi reddetmişlerdir. Konuşmacıya göre parlamentodaki erkek siyasi liderlerin kendi önerisini reddetme nedeni olarak sundukları *kadınlara pozitif ayrımcılık yapmanın kendisinin ayrımcılık olduğu* savı gerçekte bir *bahanedir*.

Alıntı 6

Ç: Ben Milletvekilliği dönemimde Anayasa'nın 10. Maddesinde mutlaka [] pozitif ayrımcılık maddesinin eklenmesi gerektiğini belirtmişim fakat erkek o dönemdeki bazı milletvekilleri bu ayrımcılığın kadınlara (.)karşı yapılmış negatif bir ayrımcılık olacağını ifade ettiler ama bence (.) bu bir (...) kaçamak bir şeydi yani (g.) daha fazla kadının (.) istenmediğini ifade etmek için söylenen bir cümle olarak algıladım ben çünkü bugün Avrupa ülkelerine baktığımızda eşitliği sağlamak için (.) daha önceki yıllarda [] eşit noktaya getirinceye kadar []pozitif ayrımcılığı uygulamışlar ondan sonra sistem oturduktan sonra tabi ki buna ihtiyaç duyulmamış. Belki Avrupa'da İsviçre'de falan bu (.) ayrımcılık erkekler için (g.) geçerli olmaya başlamıştır (g) diye düşünüyorum.

4.5. Metinsel Materyalin Yorumlanması

Fenomenolojik analiz ya da geleneksel söylem analizi yaklaşımlarından farklı olarak, Lacancı Söylem Analizi yaklaşımında amaç metnin yorumlanmasının ötesinde, söylemin kendisini ortaya çıkarmasına aracılık etmektir. Bundan dolayı, alıntılarının yorumlanmasından özellikle kaçınılmıştır.

5. Sonuç

Çalışma kapsamında kadınlık ve erkeklik, erillik ve dişilik, etkinlik ve edilgenlik gibi cinsiyet tartışmalarında sıklıkla rastladığımız ikilikler; cinsiyet (sex), toplumsal cinsiyet (gender) ve bunların feminist kuram içerisindeki karşılıkları bağlamında genel bir değerlendirmeye tabi tutularak psikanalizin cinsiyeti ele alış biçimi ortaya konulmuştur. Cinsiyet tartışmalarında alışıldık ikiliklerin üzerine çıkarak bunun yerine özne konumlarını getiren Lacancı psikanaliz içerisinden, politikada cinsiyet değişkeninin ne şekilde rol oynadığı tartışmaya açılmıştır. Dünya genelinden örnekler ile Türkiye özelindeki örneklerin bir arada yer verildiği cinsiyet tartışmalarının demokratik bir sorun olduğu böylelikle anlaşılmıştır. Politik arenada giderek muğlaklaşan cinsiyet rollerinin psikanalitik açıdan değerlendirmeleri, histerik ve obsesif özne konumlanmaları çerçevesinden ele alınmıştır.

Kadın temsilcilerin, sınırları erkek aktörler tarafından çizilmiş olan politik arenanın içinde yer alma biçiminin bu sınırlarla özdeşleşme ile sonuçlanıp sonuçlanmadığı sorusuna bir cevap arayan çalışmada, saf kadın kategorisi ya da saf erkek kategorisinden bahsetmenin mümkün olmadığı görülmüştür. Çalışmanın en temel önerilerinden bir tanesi, söz konusu siyasi sahne ve politik arena olduğunda ikili cinsiyet rollerinin (gender) üzerinde konumlandığımız ve literatüre 'politik cinsiyet' olarak kavramsallaştırılmasını önerebileceğimiz cinsiyetler(sex)üstü bir özne konumuyla karşı karşıya olduğumuzdur.

Çalışmada politik cinsiyet bakımından konum alışların, kadın ve erkek uçlarından oluşan heteroseksüel matrisin dışında, histerik ve obsesif sınırların arasında konumlandığı önerilmektedir. Bunun anlamı, siyasi arenada biyolojik bedenlerden oluşan imgesel gerçekliklere yer olmadığı ve siyasi aktörün bedeninin bastırmaya tabi tutulduğudur. Politikanın içinde aktif halde bulunan herhangi bir siyasi öznenin kamusal açıklıkta ya da ekran başında, hastalık hali gibi yalnızca bedene ilişkin olan bir gerçeklikle görüntülenmemesi, bunun en temel göstergelerinden bir tanesidir. Kendisi simgesel bir sistem olan politik sahada özne, bedensel gerçekliğinin ötesinde temsil ettiği kurgusal/fantezi benliği ile, temsil olarak yer almaktadır. Bu temsilin, yasanın kendisi olan Fallus'a benzemesi ölçüsünde politik başarı sağlanabilmektedir. Bu nedenle, son derece muğlaklaştırılan siyasette performans kriterlerinin ne olması gerektiği sorusu, bu çalışmanın sınırları içerisinde Fallusa benzerlik derecesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun toplumsal gerçeklikteki karşılığının ise, bireysel performansın payı son derece az olmakla birlikte; Babanın Yasası'nda önemli payı alan aile 'birliği' ile, çağdaş yaşamda gücün rakamsal karşılığı olan ekonomik yapı olduğu anlaşılmıştır.

Konuya siyasette yer alan kadın aktörler açısından bakıldığında, dili eril kurgulanmış bu sahanın içerisinde olabilmek ve sınırlar tarafından içe alınabilmek için, gerçekte eleştirdikleri ve eksikliğini farkında oldukları bu sınırları benimsermiş gibi davranmak yönündeki temel histerik konuma yerleşmektedirler. Histerik özne konumunun büyük Öteki'ndeki eksiklik farkına varması ve bu eksikliği tamamlamak üzere kendisini eksiklik yerine koyması ayırt edici özelliklerindedir. Çerçioğlu örneğinde büyük Öteki figürü olarak karşımıza çıkan siyaset, Çerçioğlu'na göre *eksiktir*. Öteki'ndeki eksikliği gören özne konumu olan histerik, bu eksikliği tamamlamak üzere siyasete girmiştir. Aile birliği ve Aydın halkı'nı kendisini destekleyen, tanımlayan ve belirleyen Öteki'ler olarak sunarken diğer taraftan yerel yönetimlerin kadına

ihtiyaç duyduğunu söylemesi; bir eksiği tamamlamak üzere, imgesel varlığını sembolik varlığı uğruna feda etmesi histerik oluşumun obsesif dışı vurumu olarak kendini belli etmiştir. Siyasetteki erkek bedeni ise, yine politikanın eril dili uğruna bastırılan bir imgesel gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Obama örneğinde görüldüğü üzere, rekabet, savaş gibi eril değerlerle uzlaşmayan erkek aktörler tıpkı kadın aktörler gibi sınırların dışına itilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle politik arenanın fantazmatik kurgusunda şimdilik yalnızca obsesif konumlanmaya yer açılmış görülmektedir. Kadın aktörlerin Yasa koyucu yerine geçerek obsesif konum almaları çoğaldıkça, histerik özne konumlanmalarının dışavurumunun çoğalacağı öngörülmektedir.

Elbette bu çalışmanın sınırları düşünüldüğünde ulaşılan bulgular, genelleme yapmaya yeterli bulgular değildir. Özellikle bir aileye hiç sahip olmamış, dul ya da ekonomik bakımdan yeterli sermayeyi elinde bulundurmayan siyasi aktörlerle yapılacak olan başka çalışmalar, çalışmanın bulgularını başka bir doğrultuya taşıyabilecektir. Diğer taraftan çalışmanın kapsamı, zaman faktörü göz önünde bulundurularak, Aydın ili ile sınırlandırılmıştır. Mevcut durumda Büyükşehir Belediye Başkanı olarak görev yapmakta olan üç kadın başkanın tamamı ile yapılacak olan bir çalışma, araştırmanın kapsamını genişleterek bulguları güçlendirecektir. Bununla birlikte, dünya genelinde yerel yönetimlerde görev alan aktörlerin analiz edildiği daha kapsamlı bir araştırmanın sonuçları, yerel yönetimlerde cinsiyet algısının ve eğer varsa toplumsal cinsiyet rolleri beklentilerinin ne olduğunun anlaşılmasında önemli bir katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Altındal, Y. (2009). Erkeksi siyasetin 'erk'siz dublörleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 351-367.
- Atmaca, S. (2017). Lacan'ın özne kurulum yaklaşımına göre obsesyon nevrozu. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(1), 14-25.
- Banister, P., E. Burman, I. Parker, M. Taylor & C. Tindall (1995). *Qualitative methods in psychology: a research guide*. Open University Press.
- Bbc News. <https://www.bbc.com/news/world-europe-44641981>
- Chaban, S., Consuegra, L. J., Elten, H., Gardes, K., Greymond, O., Gonzalez, O. M., Krook, M. L., Michele, L. K., Nguyen, H. T., Saeedi, N., Trabelsiand S. & Woollard, C. (2017). *Regional organizations, gender equality and the political empowerment of women*. International Institute for Democracy and Electoral Assistance.
- Childs, S. & Krook, M. L. (2006). Gender and politics: The state of the art. *Politics*, 26(1), 18-28.
- Childs, S. (2006). The complicated relationship between sex, gender and the substantive representation of women. *European Journal of Women's Studies*, 13(1), 7-21.
- Davidson, C. (2009). Transcription: Imperatives for qualitative research. *International Journal of Qualitative Methods*, 8(2), 35-52.
- Fink, B. (2016). *Lacancı psikanalize bir giriş*. (Ö. Öğütçen Trans.). İstanbul: Encore Yayınevi.
- Freud, S. (2009). *Cinsiyet üzerine*. Çev. A. A. Öneş. İstanbul: Say Yayınları.
- Freud, S. (2013). *Uygarlığın huzursuzluğu*. Çev. S. M. Tura, İstanbul: Metis Yayınları.

- Freud, S. (2014). *Ben ve o*. Çev. O. Kasap. İstanbul: Telos Yayınları.
- Hasmam, A., Rahimi, N. M., Mustapha, N. F. ve Kamarudin, M. Y. (2016). Word selection in teaching arabic vocabulary for lower secondary level. *Creative Education*, 7, 387-395.
- IDEA, International Institute for Democracy and Electoral Assistance (2017). *The global state of democracy: Exploring democracy's resilience*. Available from: <https://www.idea.int/gsod/files/idea-gsod-2017-report-en.pdf>
- Inglehart, R. & Norris, P. (2003). *Rising Tide: Gender Equality and Cultural Change around the World*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jalalzai, F. (2010). Madam president: Gender, power and the comparative presidency. *Journal of Women, Politics and Policy*, 31(2), 132-165.
- Jalalzai, F. & Krook, M. L. (2010) Beyond Hillary and Benazir: Women's political leadership worldwide. *International Political Science Review*, 31(1), 5-21.
- Kenny, M. & Verge, T. (2016). Opening up the black box: Gender and candidate selection in a new era. *Government and Opposition*, 51(3), 351-369.
- Kenny, M. (2007). Gender, institutions and power: A critical review. *Politics*, 27(2), 91-100.
- Krook, M. L. (2010). Why are fewer women than men elected? Gender and the dynamics of candidate selection. *Political Studies Review*, 8, 155-168.
- Lacan, J. (2013). *Psikanalizin dört temel kavramı*. Çev. N. Erdem. İstanbul: Metis Yayınları.
- Lesourd, S. (2018). *Özne nasıl susturulur? Söylemlerden liberal laf ebeliklerine*. Çev. Ö. Soysal ve Ü. Edeş. Ankara: Doğubatı Yayınları.
- Lovenduski, J. (2001). Women and politics: Minority representation or critical mass? *Parliamentary Affairs*, 54, 743-758.
- Öztoprak, B. (2014). Türk romanında efelik ve efeler üzerinde bir inceleme. Yayınlanmamış Doktora Tezi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Parker, I. (1998). *Social constructionism, discourse and realism*. London: Sage.
- Parker, I. (2005a). Discourse. In *Qualitative Psychology: Introducing Radical Research* (88-105). England: Open University Press.
- Parker, I. (2005b). Lacanian discourse analysis in psychology: Seven theoretical elements. *Theory & Psychology*, 15(2), 163-182.
- Parker, I. (2010). Psychosocial studies: Lacanian discourse analysis negotiating interview text. *Psychoanalysis, Culture & Society*, 15, 156-172.
- Platon (1999). *Devlet*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Rose, J. (2010). *Görme ve cinsellik (A. D. Temiz Trans.)*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Rosenbluth, F., Kalla, J. & Down, T. (2015). *The Female political career*. The World Bank Women in Parliaments Global Forum (WIP) Available from: https://www.womeninparliaments.org/wp-content/uploads/2015/01/Final_13012015_The-Female-Political-Career.pdf
- Söyler, M. (2020). Nitel ve nicel yöntem farkına çoğulcu yaklaşım: KKV-sonrası dönemde nitel yöntem ve kazanımları. *Amme İdaresi Dergisi*, 53(2), 99-127.

Şahnagil, S. (2018). Yerel siyasette cinsiyet rejimi: kadınların temsil ve katılımı üzerine genel bir değerlendirme. International Necatibey Educational and Social Sciences Research Congress Book, 271-290.

The World Bank Organization.
<http://www.worldbank.org/en/news/feature/2015/01/27/the-female-political-career-women-members-of-parliament-still-face-obstacles-to-elected-office>.

Tobar, M. R. (2008). Seizing a window of opportunity: The election of President Bachelet in Chile. *Politics and Gender*, 4(3), 509-519.

Tseng, H. (2018). The moment of feminist triumph? Examining gender and politics in Taiwan after the election of the first female president. *Asian Anthropology*, 17(2), 85-99.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü. <https://sozluk.gov.tr/>

EK-1. Transkripsiyon Sürecinde Kullanılan Notasyonlar

İşaret	Kullanımı
(g)-(g.)	Gülme-hafif gülümseme
(.)	Kısa duraksama
(...)	Uzun duraksama
(?)	Düşünme
[]	Söylemdeki delikler (eksik bırakılanlar)
^ / v	Sesin yükseldiği/ alçaldığı yerler
<u>Metnin altı çizili</u>	Söylemdeki vurgu
<i>italik</i>	Dil sürçmesi
<metin>	Seste çatallanma